

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wstęp	15
1. Wprowadzenie	15
2. Terminologia	22
ROZDZIAŁ I. Granice swobody testowania	31
1. Uwagi wstępne	31
2. Część obowiązkowa spadku	31
2.1. Dzieci prawe, dzieci uprawnione i przysposobione	31
2.2. Dalsi zstępni	32
2.3. Wstępni	32
3. Część ustawowa spadku	33
3.1. Dzieci naturalne prawnie uznane	33
3.2. Małżonek	35
4. Skutki niezachowania przez testatora przepisów ograniczających swobodę testowania – zmniejszenie zapisów testamentowych	38
5. Uwagi o praktyce stosowanej w Zgierzu	39
6. Posumowanie	43
ROZDZIAŁ II. Wymogi formalne testamentu	45
1. Wymogi formalne testamentu publicznego	45
1.1. Uwagi wstępne	45
1.2. Wymogi formalne bezwzględne	45
1.2.1. Testament publiczny jako akt zawierający rozporządzenie woli tylko jednej osoby	46
1.2.2. Wymóg uczestniczenia określonych osób w sporządzaniu aktu	47
1.2.3. Obowiązek spisania testamentu publicznego przez notariusza	51
1.2.4. Testament publiczny jako zapis słów dyktowanych przez testatora ...	53
1.2.5. Obowiązek odczytania testamentu publicznego w obecności świadków	54
1.2.6. Obowiązek podpisania testamentu publicznego przez testatora, świadków i notariusza	55
1.2.7. Właściwość terytorialna działalności notariusza oraz miejsce jego zamieszkania	59
1.2.8. Zakaz przyjmowania przez notariuszy aktów notarialnych sporządzonych przez określone osoby lub zawierających przysporzenia na ich rzecz	60
1.2.9. Data i miejsce sporządzenia aktu oraz imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania świadków	61

1.3. Wymogi formalne względne	65
1.3.1. Zagadnienie odsyłaczy, dopisków, skreśleń i wpisów między wierszami	65
1.3.2. Imię i nazwisko oraz miejsce urzędowania notariusza	68
1.3.3. Imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, stan cywilny testatora oraz świadków wymienionych w art. 11 ON	69
1.3.4. Język testamentu publicznego	71
1.3.5. Przezrystość testamentu publicznego	73
1.3.6. Wzmianka o wydaniu wyciągu głównego	76
2. Wymogi formalne testamentu własnoręcznego	78
2.1. Uwagi wstępne	78
2.2. Pismo własnoręczne	78
2.3. Data	80
2.4. Podpis	82
2.5. Przedstawienie testamentu Prezesowi Trybunału Cywilnego I Instancji	83
3. Wymogi formalne testamentu tajnego	88
3.1. Uwagi wstępne	88
3.2. Oświadczenie ostatniej woli	89
3.2.1. Obowiązek podpisania oświadczenia ostatniej woli przez testatora	89
3.2.2. Zamknięcie i zapieczętowanie testamentu	90
3.2.3. Przedstawienie testamentu notariuszowi	91
3.3. Akt nadpisu	92
3.3.1. Wymogi formalne bezwzględne	92
3.3.1.1. Obowiązek spisania aktu nadpisu przez notariusza jednym ciągiem na papierze zawierającym treść testamentu lub kopercie, w której testament został zamknięty	92
3.3.1.2. Wymóg uczestniczenia w sporządzeniu aktu nadpisu określonych osób	93
3.3.1.3. Obowiązek podpisania testamentu przez testatora, świadków i notariusza	94
3.3.1.4. Właściwość terytorialna działalności notariusza oraz miejsce jego zamieszkania	95
3.3.1.5. Zakaz przyjmowania przez notariuszy aktów notarialnych sporządzanych przez określone osoby lub zawierających przysporzenia na ich rzecz	95
3.3.1.6. Data i miejsce sporządzenia aktu nadpisu oraz imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania świadków	96
3.3.2. Wymogi formalne względne	97
3.3.2.1. Zagadnienie odsyłaczy, dopisków, skreśleń i wpisów między wierszami	97
3.3.2.2. Imię i nazwisko oraz miejsce urzędowania notariusza	97
3.3.2.3. Imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, stan cywilny testatora	98
3.3.2.4. Język aktu nadpisu	99
3.3.2.5. Przezrystość aktu nadpisu	99
3.4. Przedstawienie testamentu Prezesowi Trybunału Cywilnego I Instancji	100
4. Podsumowanie	102

ROZDZIAŁ III. Zdolność do rozporządzania majątkiem na wypadek śmierci i jej granice	105
1. Uwagi wstępne	105
2. Zdolność do rozporządzania majątkiem na wypadek śmierci	106
2.1. Osoby występujące w charakterze testatorów	107
3. Ograniczenia zdolności do rozporządzania majątkiem na wypadek śmierci	112
3.1. Bezwzględna niezdolność do rozporządzania majątkiem na wypadek śmierci	112
3.1.1. Osoby chore umysłowo	112
3.1.2. Małoletni	114
3.2. Względna niezdolność do rozporządzania majątkiem na wypadek śmierci	116
3.2.1. Zakaz czynienia przez małoletniego testatora rozporządzeń względem opiekuna	116
4. Szczególne ograniczenia w zakresie zdolności czynienia rozporządzeń testamentowych na rzecz małżonka	117
5. Podsumowanie	120
ROZDZIAŁ IV. Zdolność do otrzymywania majątku przez testament i jej granice	121
1. Uwagi wstępne	121
2. Zdolność do dziedziczenia w drodze testamentu	122
2.1. Wymóg istnienia w chwili otwarcia spadku	122
2.1.1. Osoby fizyczne	122
2.1.2. Osoby prawne	126
2.2. Podmioty powoływane do spadku w charakterze zapisobiorców	127
2.2.1. Osoby fizyczne	127
2.2.1.1. Krewni	127
2.2.1.2. Osoby niespokrewnione	130
2.2.2. Osoby prawne	134
3. Niezdolność do dziedziczenia w drodze testamentu	136
3.1. Bezwzględna niezdolność do dziedziczenia w drodze testamentu	136
3.1.1. Osoby prawne nieposiadające zezwolenia władzy na dziedziczenie w drodze testamentu	136
3.1.2. Zapisobiorcy niewłaściwie określenni	137
3.1.3. Osoby skazane wyrokiem sądowym za przestępstwo	139
3.2. Względna niezdolność do dziedziczenia w drodze testamentu	140
3.2.1. Osoby leczące testatora i duchowni	140
3.2.2. Cudzoziemcy	142
4. Szczególne ograniczenia możliwości dziedziczenia w drodze testamentu przez dzieci pozamałżeńskie po ich rodzicach	143
4.1. Dzieci naturalne prawnie uznane	143
4.2. Dzieci naturalne nieuznane	143
4.2.1. Dzieci zrodzone z mężczyzny stanu wolnego i niezamężnej kobiety, których nie łączył stosunek pokrewieństwa	143
4.2.2. Dzieci zrodzone z cudzołóstwa lub kazirodztwa	145
5. Osoby podstawione	146
6. Podsumowanie	147

ROZDZIAŁ V. Rodzaje rozporządzeń testamentowych	149
1. Uwagi wstępne	149
2. Rozporządzenia majątkowe	149
2.1. Charakterystyka prawna przedmiotu dyspozycji	149
2.1.1. Prawa majątkowe podlegające dyspozycji testamentowej	149
2.1.2. Prawa majątkowe mogące być przedmiotem zapisu testamentowego	151
2.2. Zakres rozporządzenia majątkowego	152
2.3. Przedmiot rozporządzenia	154
2.3.1. Nieruchomości	154
2.3.2. Rzeczy ruchome	157
2.4. Formy rozporządzeń majątkowych	161
2.4.1. Zapis ogólny	161
2.4.1.1. Pozycja prawna zapisobiorcy ogólnego	167
2.4.1.1.1. Prawo objęcia majątku spadkowego w posiadanie	167
2.4.1.1.2. Obowiązek wykonania zapisów testamentowych	172
2.4.1.1.3. Obowiązek spłaty długów i ciężarów spadku	173
2.4.2. Zapis pod tytułem ogólnym	178
2.4.2.1. Pozycja prawna zapisobiorcy pod tytułem ogólnym	181
2.4.2.1.1. Prawo objęcia majątku spadkowego w posiadanie	181
2.4.2.1.2. Obowiązek wykonania zapisów testamentowych	184
2.4.2.1.3. Obowiązek spłaty długów i ciężarów spadku	186
2.4.3. Zapis szczególny	190
2.4.3.1. Pozycja prawna zapisobiorcy szczególnego	195
2.4.3.1.1. Prawo objęcia majątku spadkowego w posiadanie	195
2.4.3.1.2. Obowiązek wykonania zapisów testamentowych	199
2.4.3.1.3. Obowiązek spłaty długów i ciężarów spadku	200
2.5. Zapis warunkowy	202
2.6. Zapis terminowy	206
2.7. Zapis ponad udział (pod względem szczególnym)	207
2.8. Substytucje	208
2.9. Dział majątku spadkowego dokonany w testamencie przez wstępnych na rzecz zstępnych	211
3. Rozporządzenia natury osobistej	214
3.1. Nadanie opieki przez testament (ustanowienie opiekuna głównego)	215
3.2. Ustanowienie opiekuna przydanego (podopiecznika)	217
3.3. Przysposobienie	221
3.4. Uznanie dziecka naturalnego	222
3.5. Zaprzeczenie pochodzenia dziecka zrodzonego w małżeństwie	225
3.6. Zobowiązania o charakterze moralnym (polecenia)	227
4. Podsumowanie	228
ROZDZIAŁ VI. Wykonawca testamentu (egzekutor)	231
1. Uwagi wstępne	231
2. Mianowanie wykonawcy testamentu (egzekutora)	231
3. Zdolność do bycia wykonawcą testamentu	233
4. Prawa i obowiązki wykonawcy testamentu	236
4.1. Zakres czynności wykonawcy testamentu posiadającego wwiązanie w ruchomości spadkowe	237

4.2. Zakres czynności wykonawcy testamentu nieposiadającego wwiązania w ruchomości spadkowe	245
4.3. Zakres czynności wykonawcy testamentu w przypadku powołania większej liczby egzekutorów	247
4.4. Stanowisko wykonawcy testamentu jako funkcja nieodpłatna	248
4.5. Wygaśnięcie pełnomocnictwa wykonawcy testamentu	249
5. Podsumowanie	250
Rozdział VII. Upadek mocy prawnej testamentu	253
1. Uwagi wstępne	253
2. Odwołanie testamentu	254
2.1. Odwołanie testamentu w sposób wyraźny	256
2.2. Odwołanie testamentu w sposób milczący	262
2.3. Sądowe odwołanie testamentu	265
3. Upadek zapisu testamentowego	267
3.1. Upadek zapisu testamentowego z przyczyn leżących po stronie zapisobiorcy	267
3.2. Upadek zapisu testamentowego z przyczyn leżących w rzeczy zapisanej	269
4. Skutki odwołania i upadku zapisu testamentowego	270
5. Utrata przez testatora zdolności testowania po dniu sporządzenia testamentu ..	273
5.1. Osoby skazane wyrokiem sądowym za przestępstwo	274
5.2. Testament samobójców	276
6. Podsumowanie	278
Zakończenie	279
Bibliografia	289
Aneks	295